

Riksteatret
Sesongen 69/70

„Gressenkemannen“

av George Axelrod

ERLING
LINDAHL

ODD
REMEM

ILSE
KRAMM

SYNNØVE
STRIGEN

PER
SKIFT

GORIL
HAUKEBØ

GURI
SEM

LILLIAN
LYDERSEN

„Dette er lånte penger, som jeg har lånt rundt hos folk, for jeg er redd det er helt slutt på reise-pengene mine,“ sa Tore.

(Snorre)

Når det gjelder
kroner og øre,
snakk med

**BERGENS
PRIVATBANK**

219009886
— gressenkemann?

BRUKSANVISNING TIL ET LYSTSPILL

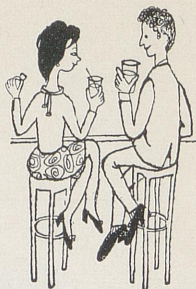
Det er et tidsfenomen at alle produkter utstyres med bruksanvisninger. Vi får usedvanlig greie råd om hvordan vi best skal spise 463 grønne erter på boks, pusse tenner, fylle ut tippekupongen. Mange ting tyder på at vi snart kan vente veiledning i kunsten å foreta en myk landing på månen. Hvorfor ser vi så sjelden bruksanvisning for et lystspill? Vi vil forsøke å rette på dette skjeve forhold:

La oss slå det fast: «GRESSENKEMANNEN» er blott til lyst. Det har ingen forankring i virkeligheten — i hvert fall ikke i vår norske virkelighet. Enhver norsk gressenkemann lakker gulv og vanner potteplanter og kjeder seg mens kona er borte. Og en gressenke henger bort klær med møllkuler, går i damete og passer sine barn eksemplarisk. Hvis De er sammen med ektefellen i teatret, og hun eller han likevel skulle bli personlig — og undres på hva De foretok Dem sist De var overlatt til Dem selv, så følg det gamle råd: Angrep er det beste forsvar.

Før forestillingen: Forsøk først og fremst å finne Deres plass. Mange må gjøre forsøket om og om igjen, hver gang en påståelig person kommer og insisterer på at det er h a n s plass man har tatt. Gi ikke opp! (I nødsfall: Ta fram brillene og innrøm at De begynner å se litt dårligere.)

Sitter De omsider? Se Dem rundt. Dette er et lystspillpublikum, som er ute for å more seg. De kan derfor straks begynne å muntre opp dem som sitter i nærheten. Når De oppdager en kjenning fire benkør bak, kan De godt strekke Dem og by ham av teaterprovianten. Hvis noen av damene som sitter i veien får potetgull i håret og surmuler av den grunn, skal De ta det lett. Kom med en morsomhet som kan få humøret på topp igjen.

Hvis det er lenge siden De har ledd sist, anbefaler vi at De begynner å skjære ansikter og lage grimaser før teppet går til side. Stivnede lattermuskler trenger litt trim.

Når skal man le? Noen setter i et latterbrøl straks tepet går til side for å vise at de er med. Det er et sjansespill, de færreste lystspill åpner med en virkelig god vits. For å være på den sikre siden starter vi personlig med en lav humring. Når sidemannen hikster, hyler og brøler av latter, ler vi trygt med. Da oppfatter likevel ingen hva som blir sagt på scenen — men det er sikkert noe morsomt.

Hvordan utnytter De pausen? Den er der for at publikum skal utveksle meninger. Her har De sjansen til å få i stand en livlig diskusjon — hvis De først kaster ut påstanden om at menn er polygame og kvinner monogame... og deretter snur på flisa og påstår akkurat det motsatte. Alle forståsegpåere har noen kritiske bemerkninger å komme med: Hvordan er det egentlig med moralen i stykket? Har ikke kostumesjefen spart litt vel mye tøy både foran og bak og nedentil på skuespillerinnenenes kostymer? De kan godt si noe om scenebildet også. Eller om de akustiske forhold i salen og/eller skuespillernes diksjon. (Når det gjelder det siste — det forutsetter at De har normal hørsel. Har De?)

Happenings — eller ikke? Det gir en festlig, løssluppen lyd — når De mister posen med 35 runde nam-nam-kuler midt under forestillingen, og alle kulene triller gjennom salen fra bakerste benk. Dessverre er ikke lyden like populær blant alle, feilen er at folk ikke er vant til happenings.

Tips til damene: De har diskret vippet av Dem skoen som klemmer. Men gjør nå ingen brå fotbevegelser under latteranfallene. Vanskeligheten er å finne igjen sin egen sko på en diskret måte, når man kryper under benkeradene foran og famler blant de løse skoene der.

Husker De at humor på latin betyr fuktighet, regn, dugg? Altså like livgivende for menneskesjelen som fuktighet for naturen... God fornøyelse!

(Men hvorfor i alle dager heter det gress-enkemann?)

(foto Ole A. Christiansen)

INSTRUKTØREN

I Riksteatrets spebarnsalder reiste den unge skuespilleren Arne Thomas Olsen med én av de første forestillingene, «Galgemannen» — og hadde også den viktige oppgaven å orientere om teater og om Riksteatrets planer framover.

Arne Thomas Olsen hadde før krigen avlagt aktuar-eksamen ved universitetet og fått en skikkelig jobb i forsikring. Men under krigen kom han med i en idealistisk gruppe som arbeidet med teater, etter den russiske teaterreformator Stanislavskijs metoder. I 1945 sto denne gruppen fram som Studioteatret, og Arne Thomas Olsen var å finne som skuespiller og en av undervisningslederne. Etter årene på Riksteatret, finner vi Arne Thomas Olsen på Det Nye Teater i 1951, som skuespiller og instruktør. I årene 1952—56 er han konsulent og instruktør på Folketeatret. Fra 1953, da Statens Teaterskole ble startet, og 10 år framover, er han skolens rektor. Første gang han instruerer på Nationaltheatret er i 1956, «Det gode menneske fra Sezuan» (Brecht). Fra 1963 har han stadig instruktør-oppgaver også for Fjernsynsteatret, Den Nationale Scene og Radioteatret. Blant store regi-oppgaver kan vi nevne: Nattherberget (Gorkij), Rosmersholm (Ibsen), Den nye verden (Lebesque), Neshornet (Ionesco), Mens vi venter på Godot (Beckett), Det hendte i Vichy (Miller), og Ball i Den borgerlige (Bruun Olsen).

Han har også vært formann i Norsk Sceneinstruktørforening i årene 1962—66. Alt i alt: Arne Thomas Olsen er nå en av våre mest allsidige teaterfolk og en av dem her i landet som kan mest om teater. I prøvetiden på «Gressenkemannen» ble han utnevnt til ny sjef for Rogaland Teater.

Vi vet at skuespillerne har satt pris på å arbeide med ham som instruktør.

FORFATTEREN

— Hvem har ikke hørt om George Axelrod?

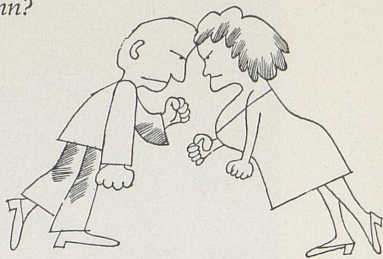
— Jaså, ikke De heller? Alt vi vet er at han har skrevet det romantiske lystspillet «Gressenkemannen», som De er kommet for å more Dem over i kveld. Stykket het «The Seven Year Itch» — syvårskløen — og tittelen spiller på at det syvende året i ekteskapet skal være et særs farlig år for ektemenn som nærmer seg voksenalder: Da blir mennene grepet av en underlig kløe, og det sies at de kaster blikk etter vilt på andre jaktmarker enn de hjemlige.

George Axelrod var 30 da han skrev lystspillet og det fikk straks premiere på Broadway, i 1952, og ble utpekt som sesongens beste lystspill. I tre år gikk det for fulle hus på den verdensberømte teatergaten. Deretter tok det publikum med storm i London, Paris og andre fornemme teaterbyer. I midten av 50-årene kom det opp på teatrene rundt om i Skandinavia. I Oslo spilte Frank Robert og Ingerid Vardund det romantiske paret på Centralteatret, Carsten Winger og Inger Teigen hadde rollene på Den Nationale Scene i Bergen — og i 1963 satte Jon Lennart Mjøen stykket opp i Stavanger, på Rogaland Teater, med Espen Skjønberg og Anita Rummelhoff. Nå vil Riksteatret bringe det fram til store deler av vårt lystspill-sultne land.

Forfatteren tjente gode penger på teateroppførelsene rundt om i verden. Filmrettighetene innbrakte ham 225 000 dollars. I Norge het filmen «Gresskar i nød» og Marilyn Monroe spilte den unge piken.

Men hånden på hjertet, hvem har hørt om forfatteren George Axelrod siden? Kanskje var denne storsuksessen et engangsfenomen? Produktiv i ung alder har han iallfall vært: 18 år gammel fikk han antatt en hørespillserie som ble mektig populær. Da han var 30 hadde han skrevet to romaner, 482 radio- og fjernsynmanus,

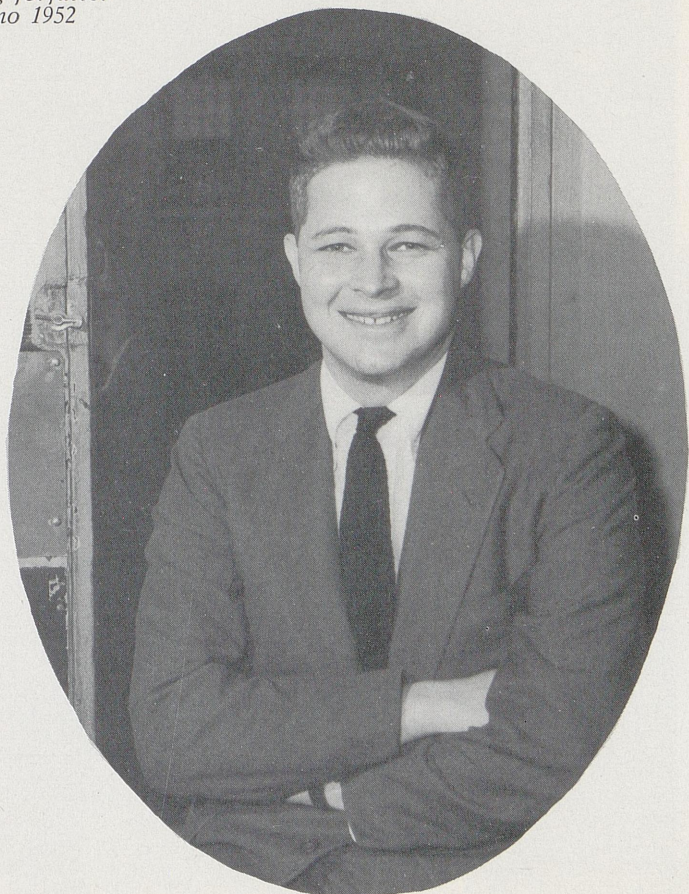
— eks-gressenkemann?

skrevet for magasiner, film, nattklubbshow og revyer. Kanskje har det hendt ham meget mer siden som det kunne være verdt å fortelle. Men ferskere nyheter om George Axelrod sitter vi ikke inne med — og det gjør ikke teaterforlaget heller.

Bildet viser forfatteren i det fjerne år 1952, knapt 30 år gammel. Legg så til 17 år, bruk fantasi og forestill Dem hvordan mannen ser ut i dag!

— ung forfatter
anno 1952

*Gøril
Haukebo
Per Skift
Guri Sem*

*Synnøve
Strigen
Per Skift
Lillian
Lydersen*

GRESSENK

(The Sever
AV GEORG

Et romantisk lystspill — i 3 akter.

Instruktør	ARNE THOMAS OLSEN
Dekorasjon	DAG FROGNER
utført på teatrets verksted under oppsyn av verkmester	OLE WESTBY
Kostymer laget på teatrets systue	RAGNHILD ENGEBRET
Turnéleder	ERLING LINDAHL
Lysmester	OSCAR ANDERSEN
Inspisient	STEIN BREIMO

Forestillingen varer i 2 timer.

Pause ca. 15 min. i 2. akt etter 1. scene.

Forlag Nordiska Teaterförlaget AB

Översetter Karl Ludvig Bugge

EMANNEN

en Year Itch)

GE AXELROD

Richard Sherman,
reklamesjef i et forlag

Helen Sherman

Miss Morris

Elaine

Marie
hva-var-det-nå-hun-het

Den unge piken

Dr. Brubaker

Tom Mackenzie

PER SKIFT

ILSE KRAMM

GØRIL HAUKEBØ

SYNNØVE STRIGEN

GURI SEM

LILLIAN LYDERSEN

ERLING LINDAHL

ODD REMEN

Handlingen foregår i Sherman's leilighet i New York.

1. akt: — — — — En sommerkveld ved 20-tiden.

2. akt: 1. scene — om kvelden neste dag.

2. scene — et par timer senere.

3. akt: — — — — Følgende morgen.

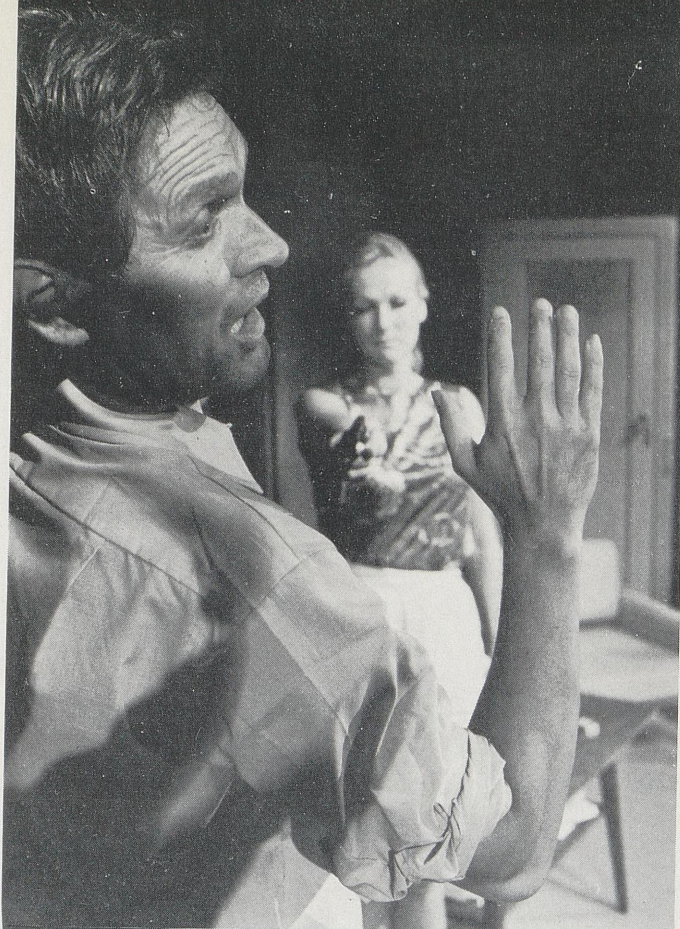

*Lillian
Lydersen*

Per Skift

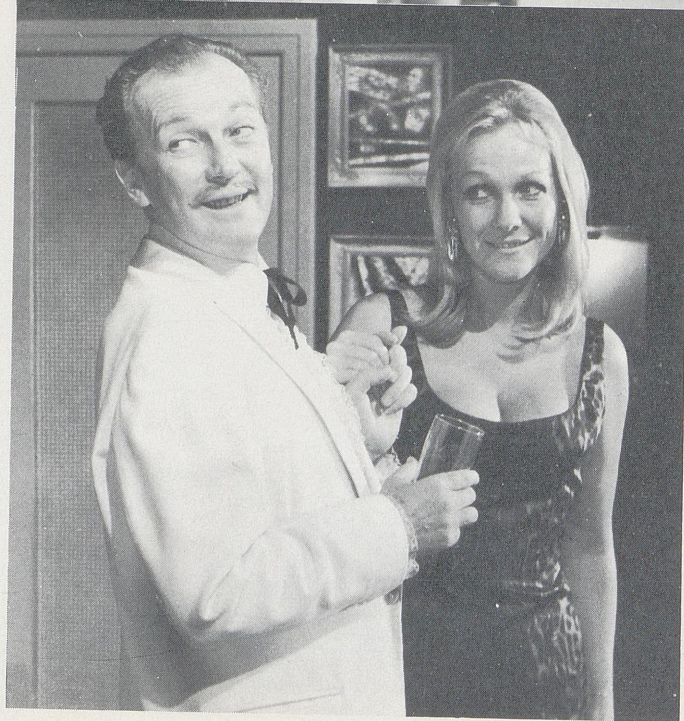
*Erling
Lindahl*

Per Skift

*Ilse
Kramm*

Odd Remen

*Ilse
Kramm*

INTERESSERT I TEATERUTDANNELSE

Siden Statens Teaterskole ble startet i 1953 har det skjedd en voldsom utvikling innen teatret. Gamle forestillinger om teater er blitt snudd opp ned, og aktive teaterfolk har søkt nye uttrykksformer i en intens søken etter kontakt med samfunnsgrupper som tradisjonelt har vært lite opptatt av teater. I denne utvikling har teaterutdannelsen spilt en stadig større rolle.

Med kravet om spesialisering og solid yrkesutdanning som drivkraft er man også i teatret blitt opptatt av å skaffe utdannings-tilbud på høyde med utviklingen.

Gjelder det skuespillere kan man si at det idag foreligger et godt tilbud.

Mulighetene for de uteksaminerte elever er også meget gode.

Andre innen teatret, instruktører, — scenografer (teatermalere), — teknikere, — kostymetegnere, — sminører, — teaterkonsulenter, har dessverre ennå ikke fått liknende tilbud. Men forsøk har vært gjort, og ting er på trappene, og mulighetene etter avsluttet utdanning er så absolutt til stede.

For bedre å kunne tilfredsstille ønsker om en utdanning og kravet på slik undervisning er Statens Teaterskole interessert i høre fra alle teaterinteresserte som går med tanker om å søke teatret. Vi er interessert i å hjelpe med informasjon og opplysninger alle dem som kanskje har lyst, men vet for lite om hva de kunne tenke seg å forsøke seg på eller hvordan de kan utdanne seg for teater.

Skriv til

**STATENS TEATERSKOLE,
Sørkedalsveien 106, Oslo 3
eller besøk oss personlig.**

Her er teatrenes spilleplan for høstmånedene i sesongen 1969/70:

RIKSTEATRET

«GRESSENKEMANNEN»

av George Axelrod.

Première: Narvik 5/9. (Nord-Norge, Trøndelag, Vestlandet, til 20/11.)

«HEDDA GABLER»

av Henrik Ibsen.

Regi: Göran O. Eriksson.
Dekor: Akke Nordwall.

Kostymer: Akke Nordwall/Ragnhild Engebret.

I rollene: Svein Erik Brodal, Gudrun Waadeland, Gerd Jørgensen, Marit Bolling, Einar Wenes, Kaare Kroppan.

Première: Kongsberg 27/8.
(Østlandet, Møre og Romsdal, Trøndelag, til 15/10.)

«GJENGANGERE»

av Henrik Ibsen.

Regi: Hans Heiberg.
Dekor: Arne Walentin.

Kostymer: Arne Walentin/Ragnhild Engebret.

I rollene: Tore Segelcke, Per Jansen, Gunnar Olram, Kolbjørn Brenda, Torill Øyen.

Turné (Østlandet, Sørlandet, Vestlandet, Trøndelag, 2/9—15/10.)

Deretter gjestespill på Nationaltheatrets Amfiscene.

«PRISEN»

av Arthur Miller.

Dekor: Chr. Stenersen.

Kostymer: Ragnhild Engebret.

I rollene: Pål Skjønberg, Urda Arneberg, Espen Skjønberg, Per Gjersøe.

(Nord-Norge 13/10—15/11.)

«SPEJBL og HURVINEK»

Marionetteteater fra Praha.
Forestillinger på norsk for barn og voksne. Turné i november.

Fra Det Norske Teatret:

«SPELEMANN PÅ TAKET»

av Stein/Harnick/Bock.

Regi: Tom Abbott/Rolf Daleng.
Dekor: Per Fjeld.

I hovedrollene: Rolf Just Nilsen, Eva Strøm Aastorp, Jack Fjeldstad.
Turnépremière: Tønsberg 14/9.
(Østlandet, Møre og Romsdal, til 19/10.)

For barna
på samme reiserute:

«ONKEL EVENTYR»

av Jiri Streda/Asbjørn Toms.

Regi: Birgit Strøm/Karel Hlavaty.
Dekor: Karel Hlavaty.

Med Rolf Just Nilsen, Birgit Strøms dukketeaterensemble.

Fra Nationaltheatret:

«ARSENIKK OG GAMLE KNIPLINGER»

av Joseph Kesselring.

Regi: Kirsten Sørlie.
Dekor: Per Schwab.

I hovedrollene: Lillebil Ibsen, Ada Kramm, Carsten Byhring, Gerhard Bjelland, Rolf Søder, Arne Bang-Hansen.

Turnépremière: Otta 22/9.
(Østlandet, Sørlandet, Vestlandet, til 26/10.)

Fra Den Nationale Scene:

«ALICE I UNDERVERDENEN»

av Staffan Roos/Klaus Hagerup

Regi: Sven Henning.

Riksteatrets abonnenter har 25 % rabatt til forestillingene i abonnementet. De faste teatrene gir 20 % moderasjon til våre teaterabonnenter. Vil De ha abonnent-fordeler i sesongen 1969/70?

Flere oppsetninger følger — til vinteren og våren.

NATIONALTHEATRET — hovedscenen:

«FRUER PÅ VIFT» av Georges Feydeau. Regi: Yngve Nordwall. «DEN STUNDESLØSE» av Ludvig Holberg. Regi: Edith Roger. «SUPERBOY» av Helge Hagerup. Regi: Jan Bull. «NAAR DEN NY VIN BLOMSTRER» av Bjørnstjerne Bjørnson. Regi: Knut M. Hansson. «BYGMESTER SOLNESS» av Henrik Ibsen. Regi: Arild Brinchmann. «VOKS» av Klaus Ribbjerg. Regi: Merete Skavlan. «SEMMELEWEIS» av Jens Bjerneboe. Regi: Magne Bleness. *For barna:* «DYRENE I HAKKEBAKKESKOGEN» av Thorbjørn Egner. Regi: Thorbjørn Egner. *Amfiscenen:* «DET STORE SMELLET» av Ann Jellicoe. Regi: Jan Bull. «GJENGANGERE» av Henrik Ibsen. Regi: Hans Heiberg. (Gjestespill Riksteatret). «SANDKASSEN» av Kent Andersson. Regi: Janken Varden. *Klasseromstykker:* «KONGENS MORGENTØFLER» av Carl Otto Ever. «FORBUDT FOR BARN» av Allen Rune Petterson, «ET SPILL OM PUGG». Regi: Janken Varden.

DET NORSKE TEATRET — hovudscena:

«SØNNAFOR VERDEN» av Gunnar Mørch. Regi: Jack Fjeldstad. «TIL DAMASKUS» av August Strindberg. Regi: Tormod Skagestad. «FORBANNINGA» av Wyspianski. Regi: Henryk Tomaszewski. «HEIMEN» av Kent Andersson/Bengt Bratt. Regi: Elisabeth Bang. «Å MISTA EIT ROMSKIP» av Jon Bing/Tor Åge Bringsværd. Regi: Ola B. Johannessen. *For barna:* «PIPPI LANGSTRØMPE» av Astrid Lindgren. Regi: Rolf Sand.

OSLO NYE TEATER:

«SKULLE DET DUKKE OPP FLERE LIK ER DET BARE Å RINGE» av Jack Popplewell. Regi: Jon Lennart Mjøen. «VICTOR» av Roger Vitrac. Regi: Jacques Rosner. «CABARET» av Masteroff/Ebb/Kander. Regi: Vera Zorina. «HOTELL PLAZA» av Neil Simon. Regi: Toralv Maurstad. *Barne-teatret:* «HENRIK OG PERNILLE» av Ludvig Holberg. Regi: Kjetil Bang-Hansen. *Dukketeatret:* «ALI BABA OG DE FØRTI RØVERE» av Agnar Mykle. Regi: Arne Mykle.

DEN NATIONALE SCENE — hovedscenen:

«PRISEN» av Arthur Miller. Regi: Ole Grepp. «PEER GYNT» av Henrik Ibsen. Regi: Finn Kvalem. «DEN GLADE ENKE» av Franz Lehar. Regi: Aloysius Valente. *For barna:* «KEISERENS NYE KLÆR» av Per Edstrøm. Regi: Sigmund Sæverud. *Lille Scene:* «MENS VI VENTER PÅ GODOT» av Samuel Beckett. Regi: Sven Henning. «ALICE I UNDERVERDENEN» av Staffan Roos/Klaus Hagerup. Regi: Sven Henning.

TRØNDELAG TEATER:

«TRE SØSTRE» av Anton Tsjekhov. Regi: Eva Skøld. «HENRIK OG PERNILLE» av Ludvig Holberg. Regi: Karen Randers-Pehrson. «VICTOR» av Roger Vitrac. Regi: Ellen Isefjær.

ROGLAND TEATER:

«SPELEMANN PÅ TAKET» av Stein/Bock/Harnick. Regi: Rolf Daleng. «GRAT MITT ELSKEDE LAND» av Alan Paton/Sherwood Anderson. Regi: Aloysius Valente. *For barna:* «ROBIN HOOD OG VILLUNGENE I KONGENS SKOG» av Bjørn Endreson. Regi: Bjørn Endreson.

Riksteatrets styre fra 1/1 1969:

Stortingsrepr. Einar Hovdhaugen, formann, Venabygd. Stortingsrepr. Per Magnus Karstensen, viseformann, Mo i Rana. Forfatterinnen Ebba Haslund, Bærum. Lærer Liv Midttun, Øvre Eiker. Stud. mag. art. Gunnar Magnus, Asker.

Varamenn: Ordfører Petter Pettersson, Molde. Skolestyrer Mathias Skrede, Nordfjordeid. Skuespiller Pål Skjønberg, Bærum. Fru Randi Nilssen, Tromsø. Fru Ragnhild Aasberg, Dagali.

Administrasjon:

Teatersjef: Eivind Hjelmtveit.

Økonomisjef: Thomas Weibell.

Organisasjonssjef: Rolf Falkenberg Smith.

Produksjonsleder: Erik Frisch.

Skolesekretær: Tor Skule.

Salgskonsulent: Arvid Storm Torstensen.

Kunstneriske konsulenter: Svein Erik Brodal,
Jon Lennart Mjøen,
Gudrun Waadeland.

Kontakt for turneen med «Gressenkemannen»:
Fullmektig Borghild Manheim.

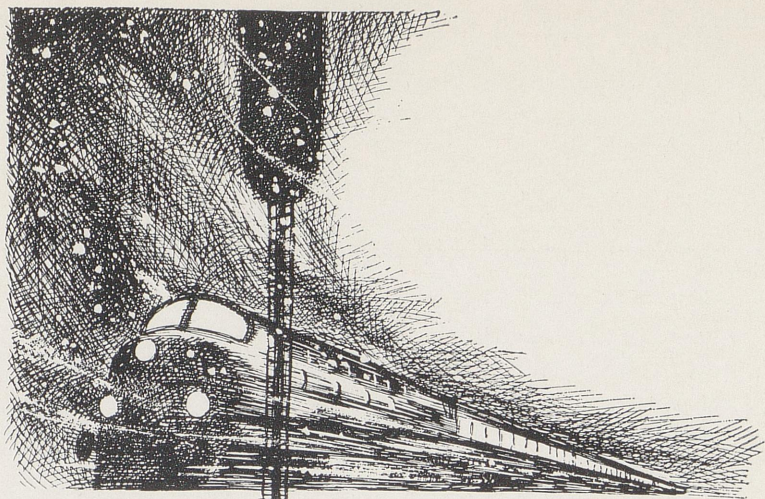
RIKSTEATRET, Sørkedalsveien 106, Oslo 3 — tlf. 69 60 86.

Programredaksjon: Pressesekretær Eli Vercoe.

Fotograf: Enok Skau.

Programforside: Odd Ingolf Holme.

Trykk: Enersens Trykkeri, Oslo.

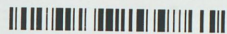

Stasjonens sindrige systemer
for togenes ankomst og reise
skjelver usynlige i kvelden.
Signalene roper og svarer.
Rødt mot den ytterste grense
blaffer til grønt under skyer
av frådende damp.
Oljede lokomotiver
ligger som glinsende rovdyr
ferdig til spranget mot mørket.
Stålskinner dirrer under uhørlige lykter
grådig mot tyngdens ekstase . . .

Utdrag av Astrid Tollefsens jernbanedikt «Reisekveld».

Til alle tider — i all slags vær — det går alltid et tog!

DE GRØNNE SERIE

Gyldendals moderne skuespillserie

- Edward Albee*: Hvem er redd for Virginia Woolf? Kr. 22,40.
Samuel Beckett: Skuespill. Kr. 14,50.
Jens Bjørneboe: Fugleelskerne. Kr. 16,30.
Jens Bjørneboe: Semmelweis. Kr. 19,50.
Johan Borgen: Frigjøringsdag. Kr. 22,40.
Bertolt Brecht: Skuespill. Kr. 14,50.
Anders Bye: Freden, friheten, kjærligheten og alle sammen.
 Kr. 15,50.
Peder W. Cappelen: Tornerose, den sovende skjønnhet.
 Kr. 22,50.
Finn Carling: Gitrene. Kr. 16,30.
Finn Carling: Slangen. (Utk. høsten —69).
Solveig Christov: Befrielsen. Kr. 17,20.
Friedrich Dürrenmatt: Meteoren. Kr. 18,50.
Jean Genet: Balkongen. Kr. 22,40.
Nordahl Grieg: Nederlaget. Kr. 19,80.
Helge Hagerup: Superboy. Kr. 18,50.
Alfred Hauge: Cleng Peerson. Utvandring. Kr. 20,00.
Sigbjørn Hølmebakk: Heltedød til salgs. Kr. 17,00.
Eugène Ionesco: Neshornet. Kr. 16,60.
Georg Johannesen: Kassandra. Kr. 19,50.
Erik Krag: Den barnløse. Kr. 13,20.
Arthur Miller: Prisen. Kr. 29,50.
Gunnar Mørch: Sønnafor verden. Kr. 17,60.
Ernst Orvil: Invitt til lyst. Kr. 12,80.
Luigi Pirandello: Seks personer søker en forfatter. Kr. 24,50.
Marie Takvam: Idun. Kr. 12,80.
Anton Tsjehhov: Tre søstre. Kr. 20,00.
Peter Weiss: Mordet på Marat. Kr. 26,00.

Gå innom en bokhandel — eller skriv til oss.

GYLDENDAL NORSK FORLAG

Sentrum — Oslo 1